kartu su turgaus aikšte. XIX a. II pusėje ar pabaigoje atsirado užstatymas R turgaus aikštės pakraštyje. Šie statiniai nugriauti 1941 m. Pastatų liekanos sunaikintos XX a. II pusėje įrengiant pievą. Tuo pat metu vietomis apardyti ir turgaus aikštės XIX a. II pusės grindiniai.

The Field Evaluations in Šilokarčema in 2017

During the 2017 evaluation, 23 test pits (a total of 58.5 m^2) were excavated in the vicinity of Klaipėdos, Pievų, Rusnės, and Statybininkų Streets, in the old market and so-called Fish Market squares, and in the loop of the River Šyša in the historical part of the city of Šilutė. The discovered cultural layer was up to 2.25 m thick and contained late 16th–20th-century finds (Figs. 2, 3).

The earliest area, the original site of Šilokarčema, was in the vicinity of the intersection of present-day Lietuvninkų, Klaipėdos, and Rusnės Streets, i.e. the highest location. This was confirmed by the 1983 archaeological investigation (Fig. 1). The flood-prone area around the loop of the Šyša was gradually added only in successive stages of the area's development. Two stages are distinguishable: the first during the 16th – early 18th centuries and the second during the mid-19th – first half of the 20th centuries. During the first stage, the territory occupied by the market square was used with few changes, only partially employing measures to protect or stabilise it while people resided in areas as far as possible from it and on the higher areas. In the second stage, after the market square's territory shrank, new structures appeared on its W and N edges. The Fish Market acquired clearer boundaries on the W side of the Šyša. Houses as well as an inn or pharmacy were built around the Fish Market square. In the second half of the 19th century, embankments were created and, together with the market square, paved. Buildings appeared in the second half of the 19th century or late in that century on the E edge of the market square (Fig. 4). These structures were demolished in 1941. The remains of the buildings were completely destroyed in the second half of the 20th century during the creation of a flat field on the grounds of the market square.

TRAKAI

Rasa Banytė-Rovell,
Birutė Lisauskaitė

Karaimų gatvė 35

2018 m. atlikti detalieji tyrimai sklype Karaimų g. 35, Trakų senamiesčio (UK 17114), Trakų senojo miesto vietos (UK 27125), Trakų istorinio nacionalinio parko urbanistinio draustinio teritorijoje, planuojamo statyti ūkinės paskirties pastato vietoje ir numatomo rekonstruoti gyvenamojo namo aplinkoje. Ištirtos dvi perkasos ir du žvalgomieji šurfai, kurių bendras plotas 38,8 m^2 (1 pav.). Anksčiau šiame sklype archeologiniai tyrimai nevykdyti.

6x4,5 m dydžio ***perkasa I*** tirta sklypo Š kampe, teritorijoje, kuri greičiausiai iki XVI a. buvo labai drėgna arba net užliejama Galvės ežero vandens. Perkasos ŠR dalyje 1,4–1,45 m gylyje nuo paviršiaus, H_{abs}148,90 m, rasta pakrantės tvirtinimo pinučių tvorelės liekanų – 2,4 m ilgio, 7–10 cm aukščio tvorelės apatinė dalis (2 pav.). Jai naudotos medžių ar krūmų šakelės buvo išpintos tarp 5–7 cm skersmens kuolelių iš vienos pusės (?) kiek nusmailintu galu. Likę tik iki 10–12 cm ilgio jų sutrūniję galai. Rastoje atkarpoje kuoliukai buvo sukalti,

spėjama, dviem persislenkančiomis eilėmis 40–60 cm vienas nuo kito. Tarp eilių buvo apie 15 cm tarpas. Tikėtina, kad ši tvorelė ėjusi kokio nors nežymaus iki 40 cm aukščio pylimėlio, suformuoto iš durpių, viršuje. P sienelės pusėje šio vadinamojo pylimėlio iki 30° nuolydžio šlaitelis buvęs glaudžiai grįstas 12x12x9,5, 13,5x10,5x9, 14x12,5x12 cm dydžio akmenimis. Išlikusio grindinio plotis 45–50 cm. Gali būti, kad išardyto grindinio akmenų rasta ir perkasos R kampe. Pakrantės tvirtinimo darbai greičiausiai vykdyti XIV a. II pusėje. Vėliau pakrantę nuo išplovimo sauganti tvorelė, aukštinant ežero pakrantę, buvo išardyta ir užpilta žeme. Nustatyta, kad virš šių liekanų ir visame likusiame perkasos plote 0,5–1,7 m gylyje buvę kultūrinio sluoksnio horizontai yra supiltiniai. Tokie pakrantės tvarkymo darbai, matyt, vyko keliais etapais iki XVI a., kai teritorijoje buvo pastatyti statiniai, kurių vieno išardytų pamatų liekanos fiksuotos 50 cm gylyje nuo paviršiaus. Rastos plytų nuolaužos su įvairaus dydžio akmenimis sudėtos be aiškios tvarkos. Akmenys neskaldyti, 12x10,15x14,5, 20x18,28x24 cm dydžio. Plytos ir akmenys rišti moliu. Po šiuo klojiniu buvo 3–5 cm storio suplūktas molis, matyt, naudotas kaip hidroizoliacinė ir pamato stabilumą užtikrinanti medžiaga. Išlikusio spėjamo pamato plotis 30–70 cm (matuotas suplūkto molio sluoksnis), o ilgis ŠV–PR kryptimi apie 1,68 m.

2 pav. Pinučių sienelės liekanos perkasoje I iš ŠR. B. Lisauskaitės nuotr.

Fig. 2. The remains of the wattle fence in Trench I, as seen from the NE.

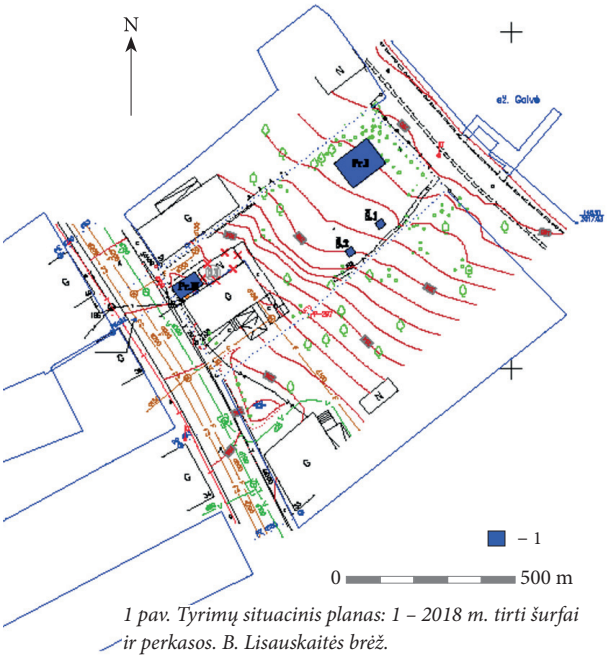

1 pav. Tyrimų situacinis planas: 1 – 2018 m. tirti šurfai ir perkasos. B. Lisauskaitės brėž.

Fig. 1. Situation plan of the investigation: 1 – 2018 test pits and trenches.

Apie 0,5–1,7 m gylyje esančiuose supiltiniuose sluoksnio horizontuose rasta daug molinių stalo ir maisto gamybai bei saugojimui skirtų indų fragmentų tiek su grūsto akmens priemaišomis, tiek ir plonasienės keramikos, glazūruotos žalsva, rusva, glazūra, bei kitų radinių – geležiniai kriauniniai peiliai, žirklės, Jono Kazimiero šilingai, vario lydinio juostinis žiedas, kaolino masės pypkių vamzdelių ir prekių plombų, molinių grindų plytelių fragmentų (3 pav.) ir kt., kuriuos galima datuoti XV(XIV) – XVII a. viduriu.

3 pav. XVI–XVII a. žiedas (viršuje) ir plombos fragmentas (apačioje) iš supiltinio sluoksnio. B. Lisauskaitės nuotr.

Fig. 3. A 16th–17th-century ring (top) and a fragment of a seal (bottom) from the fill layer.

Visuose šiuose horizontuose rasta ir retų smulkių raudonų plytų duženų bei medžio anglies gabaliukų. Tikėtina, kad nuo XVII a. žemiausia sklypo dalis nebuvo gyvenama dėl drėgmės, vis bandyta toliau ją sausinti pilant gruntą. XIX–XX a. šioje sklypo dalyje jau buvo daržų.

Gyvenamojo namo aplinkoje, išoriniame V kampe iškastoje perkasoje II archeologinio sluoksnio nerasta. Gali būti, kad XVI a., kai dar kartą bandyta pertvarkyti Trakus pagal Lietuvos didžiojo kunigaikščio Žygimanto Augusto poreikius ir įrengiant Didžiojo kelio, dabar Karaimų gatvės, trasą, šalia ar planuojamos įrengti gatvės trasoje stovėję pastatai buvo griaunami, tiesinant ją, o visos šiukšlės pilamos į paežeres. Tačiau nepaneigiamas faktas yra tai, kad šiame sklype ar jo artimoje aplinkoje visą laiką nuo XIV a. pabaigos iki pat XXI a. gyveno Trakų bendruomenės nariai, nevalgantys kiaulienos, tikėtina, karaimai. Tokia išvada daroma ir remiantis dr. G. Piličiauskienės atliktais kaulinės medžiagos tyrimais.

Karaimų St. 35

In 2018, an excavation (two trenches and two test pits totalling 38.8 m²) was conducted at the site of a planned utility building and in the vicinity of a residential home to be reconstructed on the plot at Karaimų St. 35, Trakai (Fig. 1). The remains of a wattle fence revetment (Fig. 2) dating to the second half of the 14th century were found at a depth of 1.4–1.45 m from the surface in the NE part of Trench I. Later, cultural layer fill horizons with 16th-century construction waste and 15th–17th-century finds (Fig. 3) were discovered above the remains of this revetment and throughout the rest of the trench at a depth of 0.5–1.7 m.

Marius Mockus

Karaimų gatvės 46A žvalgomieji tyrimai

2018 m. Karaimų g. 46A sklype vyko žvalgomieji tyrimai, kurių metu elektros kabelio tranšėjos vietoje ištirtas vienas 1x1 m dydžio šurfas 1 bei žvalgyta 8 m ilgio, 30 cm pločio ir 50 cm gylio elektros kabelio tranšėja (iš viso 2,4 m² plotas).

Šurfo 1 viršutinėje dalyje fiksuotas maždaug 1 m storio XIX–XX a. kultūrinis sluoksnis, sudarytas iš paviršinio dirvožemio, supiltinio žvyro ir juodai pilkos spalvos grunto su žvyru ir smulkiomis griuvenomis tarpsluoksnių. Po šiuo sluoksniu, maždaug 1,1–1,2 m gylyje nuo esamo žemės paviršiaus šurfe atsidengė apdegusio molio ir plokštinių koklių duženų sankaupa. Kokliai datuojami XVII a. II puse (1 pav.). Spėjama, jog šurfe aptikta sugriuvusios krosnies vieta. Tyrimų vietoje statybos projektinis gylis siekia tik 60 cm, todėl siekiant išsaugoti aptiktą vertingą archeologinį objektą nesuardytą *in situ*, jis dokumentuotas ir užpiltas gruntu jo neardant.

Tranšėjos vietoje vertingų archeologinių radinių ar objektų neaptikta.